

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 54/07-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. októbra 2007 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Lajosa Mészárosa prerokoval sťažnosť MUDr. J. V., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., K., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 806/96, a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 806/96 porušil základné právo MUDr. J. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky .

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 806/96 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. MUDr. J. V. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. MUDr. J. V. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 444 Sk. (slovom deväťtisícštyristoštyridsaťštyri slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jeho právnomu zástupcovi JUDr. J. K., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. januára 2007 doručená s'ťažnosť MUDr. J. V. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 806/96.

2. Porušenie základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí s'ťažovateľ v nasledovne opísanom skutkovom stave.

S'ťažovateľ podal 13. júna 1994 okresnému súdu návrh na začatie konania vo veci vydania bezdôvodného obohatenia. Po čiastočnom späťvzatií žaloby voči pôvodnému žalovanému sa od 27. novembra 1995 (okresný súd pripustil zmenu navrhnutú s'ťažovateľom) predmetné súdne konanie vedie proti Ľ. G. a jej právnomu nástupcovi (po jej smrti) pod sp. zn. 14 C 806/96 a nie je doteraz právoplatne skončené. Uviedol, že vo veci boli vykonané viaceré úkony, avšak od posledného pojednávania prešiel jeden rok a prvostupňový súd vo veci samej ani raz neurčil termín pojednávania. Urýchlenie konania chcel s'ťažovateľ dosiahnuť s'ťažnosťou u predsedu okresného súdu 20. novembra 2006, ktorý v odpovedi uviedol, že s'ťažnosť je čiastočne odôvodnená. Poukázal na to, že okresný

súd dvakrát vo veci meritórne rozhodol (naposledy 11. novembra 2004), pričom podľa právneho názoru odvolacieho súdu je potrebné ešte doplniť dokazovanie v súvislosti s určením výšky neoprávneného prospechu (vyjadrenie realitných kancelárií alebo znalca a o zisku žalovaného, ktorý získal užívaním nehnuteľnosti). Na dĺžku konania mala vplyv aj skutočnosť, že v priebehu konania zomrela žalovaná a právny zástupca žalovaného.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že 6. augusta 2002 predložil okresnému súdu dôkazy z realitných kancelárií P. a S. Počas dlhého časového obdobia prvostupňový súd niekoľkokrát nekonal napriek tomu, že tomu nebránila žiadna zákonná prekážka, čím spôsobil zbytočný priet'ah.

Sťažovateľ okrem vyslovenie porušenia základného práva podľa označených článkov ústavy žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk a uložil okresnému súdu povinnosť náhrady trov právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu.

3. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 54/07-8 z 24. mája 2007 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci 27. júla 2007 písomne vyjadril okresný súd (sp. zn. Spr 2431/06) a k jeho vyjadreniu zaujal stanovisko 24. augusta 2007 právny zástupca sťažovateľa.

4.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení podal chronologický prehľad úkonov okresného súdu v predmetnom konaní a uviedol, že: „*súd vo veci koná. Vec po právnej stránke nie je náročná. Zvlášť náročná je však po stránke skutkovej.*

Dĺžku konania ovplyvnili aj samotní účastníci konania svojimi procesnými úkonmi a tiež objektívne skutočnosti spočívajúce v smrti žalovanej L. G., v smrti právneho zástupcu žalovaného a pod.

Je pravdou, že stav právnej neistoty u žalobcu doposiaľ odstránený nebol.“

4.2 Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu k vyjadreniu okresného súdu okrem iného uviedol: „*prieťahy v tomto súdnom konaní sú spôsobené aj ďalšími skutočnosťami a to nerešpektovanie právneho názoru odvolacieho súdu zákonným sudcom prvostupňového súdu a nerozhodnosť zákonného sudcu vo veci určenia znalca zo správneho odboru.*“

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy. Prerokovanie sťažnosti na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 806/96 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľ (v postavení žalobcu) je účastníkom súdneho konania vedeného bývalým Obvodným súdom Košice I o vydanie úžitkov a o zaplatenie nájomného, ktoré začalo na jeho návrh 16. júna 1994 pod sp. zn. 14 C 302/94.

Po následných úkonoch súvisiacich s poplatkovou povinnosťou žalobcu a doručení rovnopisu protistrane žalobca podaním z 13. septembra 1995 rozšíril žalobu o ďalšieho účastníka konania, E. G., a navrhol zmenu žalobného petitu.

Dňa 27. novembra 1995 sa uskutočnilo súdne pojednávanie za prítomnosti žalobcu a v neprítomnosti odporcov v 1. a 2. rade. Okresný súd pripustil uznesením zmenu žalobného návrhu a pripustil aj vstup žalovaného v 2. rade do konania. Okresný súd vypočul žalobcu a odročil pojednávanie na 4. január 1996.

Súdneho pojednávania 4. januára 1996 sa nezúčastnil navrhovateľ ani odporcovia, ktorí sa telefonicky ospravedlnili. Navrhovateľ a jeho právny zástupca sa nezúčastnili pojednávania bez ospravedlnenia. Okresný súd pojednávanie odročil na 25. marec 1996.

Súdneho pojednávania 25. marca 1996 sa zúčastnili aj navrhovateľ aj odporcovia.

Pojednávanie bolo odročené na 26. máj 1996 z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu.

Súdneho pojednávania 23. mája 1996 sa nezúčastnil navrhovateľ ani jeho právny zástupca a taktiež ani odporcovia. Súd pojednávanie odročil na 16. september 1996.

Listom z 10. septembra 1996 zobral žalobca späť žalobný návrh proti odporcovi v 1. rade a navrhol v tejto časti konanie zastaviť.

Dňa 16. septembra 1996 sa na súdnom pojednávaní zúčastnil právny zástupca žalobcu a odporca v 1. rade, neprítomný bol odporca v 2. rade a jeho právny zástupca.

Okresný súd vydal 16. septembra 1996 uznesenie č. k. 14 C 302/94-22, ktorým uložil poriadkovú pokutu právnenému zástupcovi odporcov a uznesenie č. k. 14 C 302/94-24, ktorým konanie voči žalovanému v 1. rade proti Š. G. zastavil. Nárok žalobcu voči odporkyňi v 2. rade súd vylúčil na samostatné konanie.

Dňa 22. októbra 1996 dal sudca kancelárii pokyn, aby vylúčený nárok bol zapísaný pod novým číslom. Okresný súd zaevidoval vec pod novým spisovým číslom 14 C 806/96.

Dňa 1. júla 1997 dal sudca pokyn kancelárii, aby vymáhala uloženú poriadkovú pokutu od právneho zástupcu žalovaných a aby vyzvala žalobcu na doplatenie súdneho poplatku.

Dňa 30. septembra 1997 bolo nariadené pojednávanie na 10. november 1997, na ktorom sa zúčastnil navrhovateľ a právny zástupca odporcov. Okresný súd pojednávanie odročil na neurčito za účelom výsluchu odporkyne v jej byte a za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Sudca nariadil výsluch žalovanej na 28. november 1997. Okresný súd uskutočnil 28. novembra 1997 výsluch odporkyne za prítomnosti žalobcu.

Dňa 4. decembra 1997 bol uhradený doplatok súdneho poplatku žalobcom.

Uznesením zo 16. decembra 1997 č. k. 14 C 806/96-12 súd nariadil znalecké dokazovanie.

Podaním z 29. apríla 1998 doručil súdny znalec vypracovaný znalecký posudok.

Uznesením č. k. 14 C 806/96-27 okresný súd určil odmenu znalcovi za vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 23. júna 1998 bolo nariadené pojednávanie na 21. september 1998.

Podaním z 14. septembra 1998 sa žalobca vyjadril k veci a doručil okresnému súdu listinné dôkazy a listom zo 17. septembra 1998 navrhol zmenu žalobného petitu.

Na pojednávaní 21. septembra 1998 sa zúčastnil žalobca, ktorý navrhol zmenu žalobného návrhu a právny zástupca odporcu. Okresný súd uznesením pripustil zmenu žalobného návrhu. Právny zástupca odporkyne súhlasil s čiastočným prevzatím žaloby. Súd rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 14 C 806/96-35 z 21. septembra 1998, ktorý nadobudol

právoplatnosť v časti, v ktorej zastavil konanie, a proti zostávajúcej časti podala odporkyňa 10. novembra 1998 odvolanie.

Dňa 16. novembra 1998 dal sudca pokyn kancelárii na doručenie odvolania navrhovateľovi a výzvy žalovanému zaplatiť súdny poplatok.

Na pokyn sudcu bol 18. decembra 1998 spis predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“).

Sudca krajského súdu nariadil 14. apríla 2000 termín pojednávania odvolacieho súdu na 24. apríl 2000.

Krajský súd uskutočnil 27. apríla 2000 súdne pojednávanie, ktorého sa nezúčastnil navrhovateľ ani jeho právny zástupca. Krajský súd pojednával bez prítomnosti žalobcu a jeho zástupcu.

Uznesením č. k. 16 Co 6/99-52 z 27. apríla 2000 krajský súd rozhodol tak, že zrušil rozsudok v napadnutej časti a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Dňa 23. júna 2000 dal sudca pokyn kancelárii na doručenie rozhodnutia krajského súdu účastníkom konania.

Okresný súd si listom zo 14. augusta 2000 vyžiadal písomnú informáciu o všeobecnej cene za užívanie nehnuteľnosti od Okresného úradu K., Miestneho úradu mestskej časti K., a od spoločností: Realitná kancelária S., K., N., K., R. V. R., K., P., K., Q., s. r. o., K.

Podaním zo 4. septembra 2000 sa na výzvu odpovedal Okresný úrad K.

Okresný súd listom zo 14. novembra 2000 a 19. decembra 2000 urgoval odpoveď na výzvy od spoločností R. – V. R., K., P., K., a Q. s. r. o., K.

Podaním z 11. januára 2001 Q., s. r. o., K. a R. – V. R., K., odpovedali na výzvu okresného súdu.

Dňa 11. decembra 2001 vyzval okresný súd účastníkov konania, aby podali informáciu o všeobecnej cene za užívanie nehnuteľností, ktoré sú predmetom sporu a listom z 18. februára 2002 opätovne vyzval účastníkov konania, aby podali informáciu v lehote 30 dní od najmenej dvoch realitných kancelárií, aká bola cena za užívanie predmetných nehnuteľností v rozhodnom čase od 1. júla 1992 do 31. decembra 2001.

Odporkyňa podaním okresnému súdu 10. mája 2002 podala informáciu o všeobecnej cene nehnuteľnosti.

Navrhovateľ podaním okresnému súdu 6. augusta 2002 podal informáciu o všeobecnej cene nehnuteľnosti.

Dňa 16. júla 2002 bol nariadený termín pojednávania na 14. október 2002.

Odporkyňa podaním okresnému súdu 14. októbra 2002 požiadala okresný súd o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov.

Súdneho pojednávania 14. októbra 2002 sa zúčastnil navrhovateľ, odporca sa nedostavil. Súdne pojednávanie bolo odročené na 21. november 2002.

Okresný súd vyzval listom z 18. októbra 2002 odporkyňu, aby predložila dôkazy.

Súdneho pojednávania 21. novembra 2002 sa zúčastnil navrhovateľ a právny zástupca odporcu. Okresný súd pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu, že žalobca sa nevedel vyjadriť k dôkazom predloženým odporkyňou.

Odporkyňa podaním okresnému súdu 25. novembra 2002 predložila dôkazy, ku ktorým sa vyjadril žalobca podaním okresnému súdu z 31. marca 2003.

Okresný súd 10. septembra 2003 nariadil pojednávanie na 23. október 2003.

Podaním okresnému súdu 15. októbra 2003 žalobca oznámil, že odporkyňa Ľ. G. zomrela (...), a navrhol, aby boli do konania pripustení právni nástupcovia žalovaných: Ľ. T., rod. G., K., P. G., K., Š. G., K. Zároveň ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní 23. októbra 2003 a žiadal odročiť ho z dôvodu práceneschopnosti.

Súdneho pojednávania 23. októbra 2003 sa nezúčastnil navrhovateľ ani jeho právny zástupca. Okresný súd pojednávanie odročil na 15. január 2004.

Podaním z 13. januára 2004 navrhol P. G. odročenie pojednávania z 15. januára 2004 z dôvodu neukončenia dedičského konania po Ľ. G.

Súdneho pojednávania 15. januára 2004 sa nezúčastnili navrhovateľ a odporca a ani ich právni zástupcovia. Okresný súd pojednávanie odročil na 4. marec 2004.

Úradným záznamom 3. marca 2004 bolo vyznačené právoplatné skončenie dedičského konania po nebohej Ľ. G. pod sp. zn. 19 D 457/03.

Listom z 3. marca 2004 požiadal P. G. o odročenie nariadeného pojednávania z dôvodu neprítomnosti jeho právneho zástupcu, ktorý je služobne mimo K.

Súdneho pojednávania 4. marca 2004 sa nezúčastnili navrhovateľ a odporca a ani ich právni zástupcovia. Okresný súd pojednávanie odročil na 22. apríl 2004.

Dňa 23. apríla 2004 sa pojednávania zúčastnil navrhovateľ a P. G. Okresný súd pripustil, aby na strane žalovanej vstúpil do konania jej právny nástupca P. G., K. Okresný súd pojednávanie odročil na neurčito.

Uznesením č. k. 14 C 806/1996-136 z 23. apríla 2004 okresný súd pripustil, aby na strane žalovanej vstúpil do konania namiesto L. G. jej právny nástupca P. G., K.

Podaním z 30. apríla 2004 žalobca navrhol zmenu petitu žalobného návrhu.

Dňa 4. mája 2004 dal sudca pokyn kancelárii na doručenie vyjadrenia žalobcu z 30. apríla 2004 a 22. júla 2004 nariadil pojednávanie na 16. september 2004.

Podaním z 31. augusta 2004 sa k veci vyjadril odporca.

Súdneho pojednávania 16. septembra 2004 sa zúčastnil navrhovateľ aj odporca, okresný súd pojednávanie odročil na 11. november 2004 .

Podaním z 10. novembra 2004 sa k veci vyjadril navrhovateľ.

Dňa 11. novembra 2004 sa na pojednávaní zúčastnil navrhovateľ, neprítomný bol odporca. Okresný súd pripustil zmenu žalobného návrhu podľa písomného podania z 30. apríla 2004 a zároveň vo veci rozhodol rozsudkom.

Uznesením okresného súdu č. k. 14 C 806/96-169 z 9. decembra 2004 okresný súd opravil výrok rozsudku.

Dňa 12. januára 2005 podal navrhovateľ odvolanie proti rozsudku, požiadal okresný súd o oslobodenie od súdnych poplatkov za podané odvolanie a priložil potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch a rozhodnutie o starobnom dôchodku.

Podaním zo 17. januára 2005 podal odvolanie proti rozsudku aj odporca.

Okresný súd uznesením č. k. 14 C 806/96-193 z 18. januára 2005 nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Listom z 18. januára 2005 požiadal okresný súd odporcu, aby sa vyjadril k odvolaniu navrhovateľa a zároveň ho vyzval, aby doplnil dôvody svojho odvolania.

Okresný súd vyzval odporcu 18. januára 2005, aby uhradil súdny poplatok za odvolanie.

Navrhovateľ podal 26. januára 2005 odvolanie proti uzneseniu č. k. 14 C 806/96-193 vo veci oslobodenia od súdnych poplatkov.

Podaním z 1. februára 2005 odporca doplnil dôvody svojho odvolania proti rozsudku.

Okresný súd 2. februára 2005 vyzval navrhovateľa, aby sa vyjadril k odvolaniu odporcu.

Okresný súd 24. februára 2005 predložil súdny spis spolu s odvolaním krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Krajský súd nariadil pojednávanie na 5. október 2005, na ktorom zrušil rozsudok aj s opravným uznesením a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sudca okresného súdu dal 11. novembra 2005 pokyn kancelárii na doručenie rozhodnutia krajského súdu účastníkom konania.

Okresný súd predložil 14. novembra 2005 krajskému súdu súdny spis spolu s odvolaním žalobcu proti uzneseniu č. k. 14 C 806/96-183 z 18. januára 2005.

Krajský súd uznesením č. k. 6 Co 394/2006-216 zo 14. marca 2006 zmenil uznesenie okresného súdu z 18. januára 2005 a priznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov v rozsahu 50 %. Okresný súd uznesenie dostal 25. apríla 2006.

Podaním z 29. novembra 2005 bolo oznámené úmrtie právneho zástupcu odporcu 16. októbra 2005.

Sudca dal 18. mája 2006 pokyn na doručenie rozhodnutia o odvolaní vo veci oslobodenia od súdnych poplatkov.

Uznesením č. k. 14 C 806/96-224 z 9. augusta 2006 uložil zaplatiť súdny poplatok za odvolanie proti rozsudku.

Okresný súd listom z 9. augusta 2006 vyzval advokáta JUDr. Š. S., K., aby predložil fotokópie rozhodnutia dedičov po nebohom JUDr. B. B. a aby oznámil, či je právnym zástupcom odporcu.

Listom z 28. novembra 2006 okresný súd požiadal právneho zástupcu odporcu o vyjadrenie k spôsobu užívania nehnuteľností, ktoré sú predmetom sporu.

Okresný súd uznesením č. k. 14 C 806/96-236 z 29. novembra nariadil znalecké dokazovanie.

Podaním z 19. decembra 2006 právny zástupca požiadal okresný súd o predĺženie lehoty, aby sa mohol vyjadriť k veci.

Podaním z 9. januára 2007 súdny znalec Ing. J. H. vrátil uznesenie okresného súdu z 29. novembra 2006 z dôvodu, že nemá oprávnenie na určenie nájomného v rodinnom dome.

Dňa 19. januára 2007 dal sudca pokyn kancelárii, aby vybrala nového znalca.

Okresný súd uznesením č. k. 14 C 806/96-243 zo 14. februára 2007 nariadil znalecké dokazovanie znalcom Ing. Ľ. P.

Podaním z 22. februára 2007 predložil právny zástupca odporcu vyjadrenie a dôkazy.

Dňa 21. marca 2007 okresný súd zaslal spisovú dokumentáciu súdnemu znalcovi Ing. P. na vypracovanie znaleckého posudku.

Listom z 1. júna 2007 okresný súd urgoval u znalca vyhotovenie znaleckého posudku Ing. L. P. pod hrozbou poriadkovej pokuty.

Súdny znalec Ing. L. P. podaním z 27. júna 2007 oznámil okresnému súdu, že nie je schopný vypracovať posudok, a preto vrátil spisový materiál. Zároveň oznámil, že nespĺňa zákonné podmienky podľa zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch a tlmočníkoch a bude vyčiarknutý zo zoznamu znalcov a tlmočníkov.

Okresný súd uznesením č. k. 14 C 806/96-271 z 19. júla 2007 nariadil znalecké dokazovanie znalcom Ing. Š. A.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie

stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

1. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je konanie týkajúce sa vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré sa pôvodne začalo 13. júna 1994 a dosiaľ nie je

skončené. Z hľadiska skúmania okamžiku začiatku posudzovaných priet'ahov však ústavný súd vychádzal z neskoršie určeného času, a to z 13. septembra 1995, kedy s'ťažovateľ požiadal okresný súd o rozšírenie žaloby na ďalšiu žalovanú, pričom následne žalobu proti pôvodnému žalovanému zobral späť. V ďalšom sa už konanie pred okresným súdom viedlo proti tejto žalovanej, resp. jej právnomu nástupcovi. Obdobie, v ktorom sa konanie pred súdom (nesprávne) viedlo proti nesprávne označenému žalovanému, nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za začiatok priet'ahu v prerokúvanej veci.

1.1 Pri kritériu zložitost' veci bral ústavný súd do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie. Na základe týchto hľadísk konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia, vychádzajúc z majetkových podielov vedených na liste vlastníctva a pri zhodných výpovediach účastníkov konania o okolnostiach užívania nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom súdneho sporu, nehodnotil ako právne zložité konanie. Ústavný súd pripúšťa istú skutkovú zložitost' veci v súvislosti s komparatívnym určovaním výšky žalovaným neoprávnene získaného prospechu alebo časovú náročnosť súvisiacu s tým, že po smrti žalovanej bolo potrebné v inom konaní „riešiť“ právne nástupníctvo na žalovanej strane, ale žiadna z uvedených skutočností však v danom prípade nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku konania, ktorá činila v čase rozhodovania ústavného súdu viac ako 12 rokov. V tomto ohľade nemení nič na veci ani okolnosť, že okresný súd vo veci dvakrát rozhodol rozsudkom, ktorý bol odvolacím súdom zrušený.

1.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania s'ťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd v zásade nezistil okolnosť, ktorá by rozhodným spôsobom ovplyvnila zistené zbytočné priet'ahy v konaní. Napriek uvedenému nemohol ústavný súd pri určení výšky priznaného finančného zadosťučinenia nezohľadniť procesné správanie sa s'ťažovateľa (napr. neurčitost' podanej žaloby čo do výšky žalovanej istiny, jeho časovo neprimeranú súčinnosť pri následnom zisťovaní jej výšky, zmeny v označení žalovaného subjektu, z hľadiska času primerané nesignalizovanie priet'ahov v konaní), ktoré mali určitý vplyv na priebeh konania, avšak neboli hlavným dôvodom jeho doterajšej dĺžky (pozri chronologický priebeh konania v časti II odôvodnenia).

1.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane významu predmetného konania pre jeho účastníkov. Na základe uvedeného ústavný súd vychádzal nielen z hľadiska sťažovateľom namietaných (označených) období zbytočných prietahov, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovaného konania. V tomto ohľade nemožno považovať ani niektoré úkony súdu týkajúce sa zisťovania rozsahu nároku žalobcu za efektívne a zmysluplné, a teda nemožno nimi ani založiť plynulý priebeh súdneho konania. Na dokumentáciu uvedeného stačí poukázať na ostatné formalistické ustanovovanie znalcov súdom (Ing. J. H. a Ing. L. P.), ktorí nakoniec posudky nevypracovali, hoci procesnoprávne inštrumentárium poskytuje okresnému súdu, podľa názoru ústavného súdu, dostatočné a efektívne možnosti komparatívnych zistení o rozsahu (výške) nároku.

Ústavný súd zistil, že okresný súd bol vo veci nečinný od 19. decembra 2000 do 11. decembra 2001 v trvaní 11 mesiacov a 8 dní, v období od 21. novembra 2002 do 10. septembra 2003 v trvaní 9 mesiacov a 18 dní. Na základe uvedeného ústavný súd hodnotí obdobie nečinnosti v trvaní viac ako 20 mesiacov.

Trvanie súdneho konania v dĺžke presahujúcej 12 rokov je ústavne neakceptovateľné, čo zdôrazňuje aj obdobie viac ako 20 mesiacov, keď bol okresný súd absolútne nečinný.

Aj predseda okresného súdu uznal sťažnosť za čiastočne oprávnenú v liste sp. zn. Spr. 2431/06 (reakcia na podanú sťažnosť sťažovateľa), hoci v rámci vyjadrenia k podanej sťažnosti sa už takto nevyjadroval.

2. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

3. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

4. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

4.1 Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk z dôvodu *„že neadekvátnou a nedostatočnou právnou ochranou zapríčinenou nečinnosťou súdu a zbytočnými prietahmi v konaní boli porušené moje základné práva garantované ustanovením čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“*.

4.2 Vzhľadom na okolnosti danej veci (najmä na jej predmet a význam pre účastníkov konania) ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri body 1.1 až 1.3. tejto časti), ako aj na predmet konania považuje za primerané v sume 60 000 Sk.

4.3 Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

5. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo s časti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) zo 16. januára 2007 a vyjadrenie z 27. augusta 2007. Odmena za jeden úkon právnych služieb (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 1/6 z výpočtového základu 17 822 Sk) je 2 970 Sk, čo predstavuje spolu s režijným paušalom 178 Sk sumu 3 148 Sk. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu (za tri úkony právnych služieb) 9 444 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

6. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2007